

Nevarna stvar in nevarna dejavnost s sodno prakso

Avtor:
mag. Boštjan J. Turk

Tista podjetja, ki upravljajo z nevarno stvarjo oziroma v katerih se izvajajo nevarne dejavnosti, morajo biti še posebej pozorna na ukrepe za zagotavljanje varnosti pri delu. Odgovorni v teh podjetjih namreč objektivno, torej ne glede na krivdo, odgovarjajo za škodo, ki nastane v zvezi z nevarno stvarjo oziroma v zvezi z nevarno dejavnostjo.

Za škodo, nastalo zaradi nevarne stvari, odgovarja njen imetnik, za škodo od nevarne dejavnosti pa tisti, ki se z njo ukvarja. Namesto imetnika stvari in enako kot on odgovarja tisti, ki mu je imetnik zaupal stvar v uporabo, ali tisti, ki je sicer stvar dolžan nadzorovati, ni pa pri njem na delu.

Vendar poleg njega odgovarja tudi imetnik stvari, če je škoda posledica kakšne skrite napake ali skrite lastnosti stvari, na katero ga imetnik ni opozoril. V tem primeru ima odgovorna oseba, ki je oškodovancu plačala odškodnino, pravico od imetnika zahtevati njen celoten znesek. Imetnik, ki je nevarno stvar zaupal osebi, ki ni bila usposobljena ali upravičena ravnati z njo, pa je sam odgovoren za škodo, ki nastane od nje.

Imetnik je sicer prost odgovornosti, če dokaže, da škoda izvira iz kakšnega vzroka, ki je bil izven stvari in njegovega učinka ni bilo mogoče pričakovati, se mu izogniti ali ga odvrniti. Prav tako je prost odgovornosti, če dokaže, da je škoda nastala izključno zaradi dejanja oškodovanca ali koga tretjega, ki ga ni mogel pričakovati in se njegovim posledicam ne izogniti ali jih odstraniti.

SODNA PRAKSA – KAJ SPLOH JE NEVARNA STVAR?

Glede na do sedaj navedeno, je seveda pomembno, da konkretno definiramo, kaj nevarna stvar in nevarna dejavnost sploh sta, saj lahko šele tako ugotovimo, kdaj nastopi objektivna odgovornost imetnika nevarne stvari oziroma upravitelja nevarne dejavnosti.

Tako je **Višje sodišče v Kopru v zadevi VSK Sodba Cp 101/2013 dne 10. 9. 2013** izreklo, da je osnovno izhodišče, da je nevarna stvar oziroma nevarna dejavnost izvor večje škodne nevarnosti, torej take, ki povzroča več poškodb kot običajna stvar ali dejavnost.

Po splošnem družbenem pojmovanju mora odstopati od drugih stvari oziroma dejavnosti prav zaradi večje izpostavljenosti za nastanek škode. Povedano malo drugače: nevarna stvar oziroma nevarna dejavnost je tista, pri kateri je tveganje za

nastanek škode večje od običajnega in pri kateri nevarnosti presegajo tiste nevarnosti, s katerim se srečuje vsak človek pri vsakdanjih opravilih.

Pravilo je, da nevarna stvar načeloma ni nevarna sama po sebi, pač pa je oziroma postane taka šele, ko upoštevamo okoliščine konkretnega primera. Objektivna odgovornost ni bila uzakonjena zaradi običajnih stvari in nevarnosti, ki smo jim izpostavljeni na vsakem koraku, *temveč za dejavnosti, ki so tako nevarne, da jih kljub zadostni skrbnosti ni mogoče vselej nadzorovati*. Pri presoji, ali gre za nevarno stvar, je treba upoštevati vse okoliščine primera, da obstoji povečana nevarnost, to je nevarnost, kjer obstaja neobičajno velika možnost, da tretjim osebam ali njihovem premoženju nastane škoda in je pri tem ob normalnem teku dogodka pričakovati, da tako nastala škoda ne bo majhna.

SODBA VIŠJEGA SODIŠČA V LJUBLJANI

Podobnega mnenja je bilo v zadevi **VSL sodba II Cp 744/2015 z dne 26. 5. 2015 Višje sodišče v Ljubljani**. Postavilo se je na stališče, da je objektivna odgovornost predvidena le za tiste nevarne stvari ali dejavnosti, iz katerih izvira večja škodna nevarnost za okolico (2. odstavek 131. člena OZ).

Neka nevarna stvar ali nevarna dejavnost naj bi imela dve lastnosti: zanjo velja statistično večja možnost nastanka škode kot običajno, poleg tega potencialno grozeča škoda ne bo majhna. Objektivna odgovornost je po našem pravu sicer izjema. Že po splošnem interpretacijskem pravilu se izjeme tolmačijo ozko.

Posebej zanimivo pa je, da je sodišče dodalo, da sodobna sodna praksa na odškodninskem področju oži doseg objektivne odgovornosti predvsem na stvari in dejavnosti, *ki same po sebi, manj pa glede na vsakokratne okoliščine primera, pomenijo povečano nevarnost.*

JE HOJA PO LAKIRANEM PARKETU NEVARNA?

Sodna praksa vsebuje veliko življenjskih situacij, ob katerih se je skušalo odgovoriti na vprašanje, kdaj gre za nevarno stvar oziroma za nevarno dejavnost. Tako je denimo **Višje sodišče v Kopru v zadevi VSK sodba Cp 1151/2010 dne 10. 1. 2011** izreklo, *da hoja po lakiranemu parketu ni nevarna, zato lakiran parket ne predstavlja nevarne stvari, zaradi katere bi bila podana objektivna odgovornost.* Iz smisla objektivne odgovornosti je namreč jasno razbrati, da zakon pri presoji o tem, kaj je nevarna stvar, nima v mislih običajne, vsakdanje nevarnosti. Ko definira objektivno odgovornost, zakon to obliko odgovornosti pogojuje z virom povečane nevarnosti. Običajna nevarnost, ki ji je človek izpostavljen tako rekoč na vsakem koraku, pa ne pogojuje objektivne odgovornosti.

KAJ PA DELO NA VIŠINI?

Višje delovno in socialno sodišče se je v zadevi VDSS Sodba in Sklep PdP 181/2009 z dne 24. 9. 2009 opredelilo glede odgovornosti delodajalca za škodo, ki jo je delavec utrpel ob padcu s strehe na delovišču športne dvorane. Izreklo je, da je v tem primeru podana tako objektivna odgovornost, ker je

delo na višini nevarna dejavnost in ker je poledenela in mokra površina strehe nevarna stvar, kot subjektivna odgovornost, ker se ni upoštevalo predpisov o varnosti in zdravju pri delu, saj so odgovorni delavci delodajalca vedeli, da se delavci ne zavarujejo z varnostnim pasom, pa so takšno ravnanje dopuščali.

JE NARAVA NEVARNA STVAR?

Zelo zanimivo sodbo je v zadevi **VSL Sodba in sklep II Cp 1579/2014 dne 20. 8. 2014 izreklo Višje sodišče v Ljubljani.** Izreklo je namreč, da narava (zemeljska površina skupaj z vsemi sestavinami), četudi iz nje izvira še tako velika škodna nevarnost za okolico (denimo prepadi ipd.), ni stvar, ki bi bila nevarna, četudi gre za primer parcele (nepremičnine kot prostorsko odmerjenega dela zemeljske površine). Nevarna stvar prav tako ni razgledna točka (del narave), pri čemer tudi ni pomembno, ali gre za urejen prostor ali ne, ali je nad prepadom/v njegovi bližini. Lahko pa postane nevarna stvar v posebnih (naravnih) okoliščinah v povezavi z dejavnostjo, povezano s tako (nevarno) razgledno točko, ko povečano nevarnost predstavlja delovanje več dejavnikov skupaj (vabilo obiskovalcem turističnega centra (in hotela) na razgledno točko; pot do razgledne točke, ki ni ustrezno zavarovana; zasneženost in gibanje po nepremičninah, ob katerih se nahaja prepad, kar vse skupaj izpostavlja obiskovalce povečani nevarnosti).

A v takem primeru za povečano škodno nevarnost vseeno ne odgovarja lastnik nepremičnine. Ni namreč aдекватne vzročne povezave med povečano nevarnostjo in lastništvom nepremičnin, škodno nevarnost povzroči delovanje več dejavnikov (aktivni posegi v naravno danost, kot je denimo vabilo na razgledno točko, izdelava poti do nje brez ustreznega varovanja ipd.). Za povečano škodno nevarnost je v takem primeru odgovoren tisti, ki se z dejavnostjo (z aktivnim ravnanjem) ukvarja (jo opravlja) oziroma je nevarnost povzročil.

